

אילו של יצהק

ש"ס תמוז	כניסת שבת	יציאת שבת
19:07	20:29	20:31
19:30	20:33	20:35
19:20	20:31	20:29
19:28	20:29	

פרשת "בלק"

כשראה בלק בן צפור, מלך מואב את אשר עשה ישראל לאמורי, נתיירא מפניהם מאד, וטיכס עצה כיצד להתמודד עם הסכנה המאיימת על ארצו. התורה מתארת את פנייתם של המואבים למדיינים: "וַיֹּאמְרוּ מֹאָב אֶל-זִקְנֵי מִדְיָן, עֲתָה יִלְחָכוּ הַקְּהָל אֶת-כָּל-סְבִיבֵינוּ, כְּלַחֵף הַשּׁוֹר, אֶת יֶרֶק הַשְּׂדֶה"; בעקבות זאת נשלחה משלחת משותפת של זקני מואב וזקני מדין אל בלעם, על מנת להיעזר בו במאבק נגד האויב המשותף.

ותוהה המדרש: "מה טיבן של זקני מדין כאן?". המדיינים כלל לא היו חלק מהמפה הצבאית והפוליטית של ספר במדבר. ומסביר המדרש: "שהיו (מואב) רואים את ישראל נוצחים שלא כדרך הנוצחים, אמרו: מנהיג שלהם במדיין נתגדל, נדע בהם מה מדתו. אמרו להם זקני מדין: **אין כוחו אלא בפיו**, אמרו להם אף אנו נביא אדם כנגדן שכוחו בפיו".

בזמנו של המהר"ל מפראג, גדול עולם שנפטר לפני 414 שנה, סבלו היהודים מ"עלילות דם", כאשר הגויים העלילו עליהם שהם משתמשים בדם ילדים נוצרים כדי לאפות את מצותיהם. בעקבות עלילות שקריות אלו אירעו פרעות רבות ואכזריות ביהודים. המהר"ל מורנו הגדול רבי ליווא) נלחם כאריה למענם של יהודי פראג, וניהל ויכוחים רבים עם מאות כמרים. בכל הויכוחים ניצח המהר"ל בוויכוחו.

ברם, מפני כומר מכשף בשם טודאוס, שונא ישראל מובהק, חשש המהר"ל, ולפיכך עשה "שאלת חלום" ושאל כיצד להילחם בו. התשובה שקיבל מן השמים לימדה אותו שעליו לברוא גולם - גוש של חומר בדמות אדם שנופחים בו חיים על ידי שימוש בשמות קדושים.

אחד הסיפורים הנפוצים מימי הביניים נסוב על רבי אליהו בעל שם מחלם מהמאה ה-16, עליו מסופר שיצר גולם על פי ספר יצירה. גם רבי חיים מוולוז'ין מעיד שסיפר לו רבו הגאון מווילנא, שבהיותו ילד החל לעסוק ביצירת גולם ע"פ ספר יצירה, והפסיק כאשר ראה דמות מעל ראשו שהינן מזה שמהשמים לא רוצים שיעסוק בזה עקב גילו הצעיר.

מהר"ל שיתף בבריאה זו את חתנו, ר' יצחק הכהן, ואת תלמידו, ר' יעקב ששון הלוי, ויחדיו יצאו בלילה, 4 שעות לפני עלות השחר שזהו זמן הרחמים, אל שפת הנהר מולדווה. שם יצרו צורת אדם מחמר וטיט והקיפוהו - כל אחר בנפרד - שבע פעמים באומרים צירופי שמות.

בסוף פתח הגולם את עיניו והביט בהם. מהר"ל ציווה על הגולם לעמוד והנוכחים הלישווהו בגדים והנעילוהו נעליים. הגולם דמה לאדם, אך כוח הדיבור לא היה לו. מהר"ל הודיע לו שעליו לשמוע בקולו בכל אשר יצוונו, אפילו ללכת באש, לקפוץ לתוך מים, או לקפוץ ממגדל גבוה. אל לו לחשוש, שכן הוא לא ייזוק בכל פעולותיו.

על פי המסופר, הגולם שימש את יוצרו כשליח נאמן והטיל אימה על מפיצי עלילות דם נוראות נגד היהודים. מדי ערב שבת נהג הרב להוציא את רוח החיים מתוך הגולם מחשש פן יחלל זה את השבת, והגולם היה מוטל כגוש חומר עד צאת השבת. אחד מימי השישי שכה הרבי להוציא ממנו את רוח החיים, והגולם חילץ את השבת וסיכן את הגויים שחיו בעיר. הרב רדף אחריו והשיגו מחול לפתח בית הכנסת העתיק "אלט נוי שול" בפראג. שם הוציא ממנו את רוח החיים, והגולם התנפץ לרסיסים. על מצחו של הגולם היו חקוקות האותיות "אמת", וניטרולו התבצע על ידי מחיקת האות א' כך שהכתוב הפך ל"מת". לפי האגדה נותרו שרידי גופו מונחים בעליית הגג של בית הכנסת עד ימינו אלה.

מסופר: פעם או פעמיים בשנה, היה ר' חיים השמש הזקן של בית הכנסת אלט נוי שול בפראג, נוהג לקחת בידו סל מלא שמות ולהעלותם לעליית הגג של בית הכנסת העתיק, הוא היה פותח דלת צדדית, ומטפס בזהירות במדרגות העתיקות, עד שהיה מגיע לדלת ברזל, אותה הוא פתח בדחילו ורחימו במפתח ברזל גדול, כשהוא אחוז חיל ורעדה היה ר' חיים נכנס בצעדים מדודים לעליה האפולולית שהיתה מוארת רק על ידי שני חלונות קטנים משני צדיה קרוב לגג, הוא היה ניגש לאיטו למקום מנוחתו של הגולם, שערימת החימר שנשאר ממנו היתה קבורה תחת ערימת "שמות" שהצטברה שם במשך דורות, "שמות" אלה כללו ספרי קודש שנתבלו, טליתות קרועות, קרועות של תפילין וכו', כל הדברים הללו היו מוטלים מאחורי שרשרת של ברזל שהיתה מתוחה מסביב ויצרה צורת מצבה על קברו של הגולם. ר' חיים היה ניגש למקום מריק את הסל שבידו חוזר על עקבותיו ועוזב את העליה.

היה זה מנהג מקודש שהנהיג המהר"ל, שיצר את הגולם וראה זה פלא, למרות שבמרוצת השנים הרבות הורקו במקום סלים אין ספור של שמות בכמויות שהיו צריכות למלא את המקום עד גג הרעפים, נראה היה כי הערימה לא גבהה כלל מעל לגובהה המקובל, דבר זה הפליא את ר' חיים כל אימת שהוא מילא את תפקידו בהתאם להוראות המהר"ל.

הפעם האחרונה ש' חיים העלה לעליית הגג סל מלא שמות, היתה זמן קצר לפני שהנאצים כבשו את צכוסלבקיה. במשך השנים האיומות של מלחמת

העולם השנייה, התגלגל ר' חיים בכמה וכמה מחנות ריכוז, והיה מן היהודים המעטים ששרדו את תקופת השואה. ברגע ששוחרר ממחנה הריכוז על ידי כוחות המנצחים, מיהר ר' חיים לחזור לפראג, ועשה את פעמיו לאלט נוי שול שבעיר העתיקה שבה היה ממוקם הגיטו היהודי, ושבה נבנה בית הכנסת העתיק לפני למעלה משבע מאות שנים.

הוא נעצר לפני בנין בית הכנסת והביט בו ארוכות, מבחינה חיזונית אך מעט מאד נשתנה ב"ה, לא העזו הנאצים לשלוח את ידם בבית הכנסת העתיק ביותר באירופה, הוא קיווה והתפלל שחיות הטרף לא שינו את בית הכנסת. לאחר מכן ניגש אל דלתו של הזקן ונקש בדלת, הציכי הזקן עדיין חי ומילא את תפקידו באמונה, הוא הכיר בקושי את השמש שהזדקן עד לבלי הכר, אולם למראה גובהו לא היה מקום לטעות בו, ר' חיים היה משכמו גבוה מכל המתפללים ועתה כאשר קומתו שחה וכתפיו נידלדלו, נראה ר' חיים כמו צל של עצמו, השומר הזקן הכירו ושמו לקראתו כמי שרואה אדם שחזר פתאום מבין המתים אל בין החיים. בלי אומר ודברים פתח השומר בפני ר' חיים את דלת בית הכנסת והוא עצמו נשאר בפרוזדור, ר' חיים נכנס לבית הכנסת שהיה כה מוכר לו, הביט מסביב, אך לא ראה דבר כי עיניו נתמלאו דמעות, שפתיו מלמלו והוא הודה לה' שהחיה אותו וקיימו מחדש לראות מקום מקודש זה, לאחר מכן הוא הרים את עיניו ומיד הבחין בשינויים שנעשו במקום, הוא ראה כי במקום הנרות, דולקים נרות חשמליות והריצפה מכוסה בטון, מלבד זאת הכל נשאר כפי שהיה מקדמת דנא.

ר' חיים חזר אל השומר הזקן ושאלו לפרש השינויים, והלה הסביר לו, כי חלק מהתעמולה הנאצית שהתאמצה להוכיח בימיו הראשונים של הכיבוש כי הגרמנים אינם בארבראים כפי שכולם חשבו שהם, הם עשו את השיפורים הללו, ולאחר מכן מילאו את בית הכנסת ביהודים אותם הביאו ממחנות ריכוז שונים, ציוו עליהם להתעטף בטליתות ולהתפלל, וצילמו את המחזה כדי להראות שהגרמנים הם עם תרבותי השומר על בתי כנסת עתיקים, ומבטיח ליהודים חופש דת מלא. ר' חיים היה מאושר שהגרמנים לא ניסו להכניס שיפורים נוספים, אולם היתה לו הרגשה שכל הבנין העתיק שראה עתה לפניו שפוף קמעה כאילו שקע כולו קצת באדמה.

ומה נעשה שם למעלה? הוא שאל את השומר הזקן כשמבטו נע אל העליה של בית הכנסת. בוא אראה לך השיב, הוא פתח את הדלת המובילה למדרגות והם עלו בהן לעליה, שם פתח השומר את דלת הברזל הכבדה, ר' חיים עמד שם כשבלו מלא חרדה, והוא שותק שתיקה כבדה. לאחר מכן צעד כמה צעדים קדימה ולפתע כאילו חדל לבו מפעום, הוא עצר מוכה הלם ומבטו התמקד במשהו זר ומוזר שבלט מערימת השמות שכיסתה את מקום מנוחתו של הגולם, היתה זו ידית של כידון שלהבו היה נעוץ בתוך השמות, מה זה? הוא שאל את השומר כשהמלים מתפרצות מפיו. אה, זהו סיפור שלם אמר השומר, וכך סיפר:

למחרת כיבוש פראג בידי הנאצים, באו לכאן שני גנרלים שלהם מלוויים ביחידה קטנה של חיילים מזויינים, אחד הגנרלים הקשיש שלהם אמר לי שמענו על אגדת "הגולם" האם זה נכון שהגולם קבור למעלה בעליית הגג של בית הכנסת? השיבותי לו כי סיפורו של הגולם אינו אגדה, וכי הוא אכן קבור בעליית הגג של בית הכנסת. קח אותנו לשם למעלה, פקד עלי הגנרל. ניסיתי להניע אותם מלבצע את זממם, אמרתי מה שאמרתי, אך הגנרל קטע את דברי בחוסר סבלנות. בסופו של דבר לא היתה לי ברירה אלא להעלות אותם לעליה, כאשר עלינו שאל אותי הגנרל בחוסר סבלנות, היכן הגולם? הראיתי להם על ערימת השמות ואמרתי להם הנה שם, הגנרלים ניגשו אל המעקה הביטו פנימה ואחד מהם קרא מאוכזב: הרי זה ערימה לא אשפה ותו לא, חס ושולם אין זה אשפה אמרתי להם, אלה הם תשמישי קדושה שנתבלו מרוב שימוש ושרידיו של הגולם קבורים תחתיהם. נקה את האשפה פקד עלי הגנרל בטון מאיים, אני התחננתי על נפשי ואמרתי להם אדונים רבי חסד, אסור בתכלית האיסור לנגוע בזה, כך פקד הרב הקדוש שיצר את הגולם, ומאוחר יותר הניח אותו כאן למנוחת עולמים, יורשה לי להעיר בכל הכבוד כי יהיה זה מסוכן ומביא מזל רע לחלל מקום קדוש זה. שטויות, הרעים עלי הגנרל הצעיר בקול נביחה, תנקה תיכף ומיד או שכאן... הוא שלף אקדח כיוון אותו ועלי חזרו וציווה לנקות את המקום. אינני יכול, אסור, אמרתי ולא זזתי ממקומי למרות שאקדח טעון היה מכוון עלי.

עזוב אותו, אמר הגנרל הקשיש לעמיתו הצעיר, הוא קרא לאחד החיילים ופקד עלי לנקות את הערימה, הלה ניגש, שלף את הכידון שלו ונעץ אותו לתוך ערימת השמות, אולם לא חלפה שנייה והחייל השמיע קול זעקה מרה, הוא שטט את ידית הכידון ונפל לאחוריו כשהוא מזדעזע בכל גופו, לאחר מכן הוא נשאר שוכב חסר חיים. שני הגנרלים נראו מזדועזעים ומפוחדים ממראה עיניהם, הם עזבו את המקום בבהלה ובמהירות, שני חיילים נשאו את גופת חבריהם ואף הם הסתלקו במהירות כלעומת שבאו, לאחר מקרה זה שוב לא העזו הגרמנים להציג את רגלם בעליה של בית הכנסת. סיים השומר הזקן את סיפורו.

ישראל אינם מנצחים בכוח ובחיל אלא ברוח, והם גם מפסידים חלילה, באותה הדרך, כנבואתו של הנביא זכריה: "לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אָמַר ה' יְבָאוֹת" (זכריה ד ו'). הדרך היחידה להביס את עם ישראל אינה בשדה הקרב, אלא בשדה אחר לגמרי, בשדה הרוחני. רק התפוררות מבפנים של האמונה, הערכים והתרבות, יכולים לגרום לקריסה מדינית וצבאית של עם ישראל. גם בלק ובלעם הבינו זאת: הם הבינו שסגולתו של עם ישראל כאשר הוא שומר את מצוות ה' גדולה ורחבה היא ללא גבול ומידה. ולכן ידעו, כי אם ברצונם לגבור על ישראל – עליהם לתקוע טריז, לסכסך ולהפריד בין ישראל לאלהים שבשמים, וכך לנתק את העם מעוצמתו הרוחנית. זו הסיבה שבגללה לאחר כישלונו, יעץ בלעם לבלק להחטיא את ישראל. אמר לו: "אלוקיהם של אלה שונא זימה הוא, לך והחטיאם" (סנהדרין קו, ע"א). ויש ללמוד מפרשה זאת, עד כמה צריכים להיות זהירים מעצת היצר האורב לו לאדם ועומד כל שעה לשטן לו, ומהי ההשפעה של ראייה או מחשבה אסורה.

"... הַן-עַם לְבָדָד יִשְׁכֵן, וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב." (כ"ג ט')

דברים אלו, שנכתבו בתורה לפני למעלה משלושת אלפים שנה, מאפיינים את עם ישראל לאורך כל שנות ההיסטוריה שלו.

לפי פשוטו המלה "הן" היא מלת קישור ופתיחה בלבד, אולם המדרש מגלה בה נפלאות: "מהו 'הן'? כל האותיות מזדווגין, חוץ משני אותיות הללו. כיצד? א-ט הרי עשר; ב-ח הרי עשר; ג-ז הרי עשר; ד-ו הרי עשר; נמצא ה"א לעצמה. וכן האות נו"ן אין לה זוג: י-צ הרי מאה; כ-פ הרי מאה; ל-ע הרי מאה; מ-ס הרי מאה; נ-מצא נו"ן לעצמה. אמר הקב"ה: כשם ששני אותיות הללו אינן יכולין להזדווג עם כל האותיות אלא לעצמן, כך ישראל אינן יכולין להיבדק עם אומות העולם, אלא לעצמן מפורשין ואין מתערבים בהם".

מכאן, שפתיחת הפסוק כאן במלה 'הן' מתאימה איפוא לתוכנו – 'בדידותו' של עם ישראל, המקבילה ל'בדידותו' כביכול של הקב"ה. לכן גם ביחס לקב"ה אנו מוצאים פסוק המתחיל במלה 'הן': "הן לה' אֱלֹהֵיךָ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם הָאֲרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ".

בהקשר זה ראוי להזכיר שכתוב בספרים קדומים, שהנוסח המיוחד שאומרים בתפלת מנחה של שבת, שבו מודגשת ה'בדידותו' (היחודיות) של הקב"ה ועם ישראל – "אתה אחד ושמןך אחד ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ" – כולל בדיוק 55 מלים, כמו המלה "הן".

"...ה' אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ, וְתִרְעוּת מְלֶךְ בּוֹ." (כג כא)

בספר "שיח אבות" מביא בשם האדמו"ר מקווידינוב זצ"ל על פי מה שאומרת הגמרא במסכת ברכות דף ז' שבלעם ידע לכוון את השעה שהקב"ה כועס בה. וכמה זמנים? רגע. והקשה התוספות מה יכול היה להספיק בלעם לומר ברגע אחד ותיצרנו "בלעם".

ועל פי זה ביאר האדמו"ר זצ"ל, שעם ישראל נבנה ע"י סדר נכון והוא מח לב. כבד. כי הנשמה נמצאת במח ואותה צריך לרומם מעל התאוות שנמצאות בלב. ובוודאי על הכבד ששם שוכן היצר הרע. וזה ר"ת "מלך" - מח לב כבד.

אך בלעם רצה להפוך ולומר "כלם" שהוא ר"ת כבד לב מח, לרומם את היצר הרע והתאוות מעל המח, מעל הנשמה. ולכן כשהפך ה' את הקללה לברכה אמר "ותרועת מלך בור".

בלעם הוא דמות מבלבלת וקרועה. נביא שיודע דעת עליון אך מתנהג בהפקרות כאחרון המכורים לתאוותיהם. בלעם בעל כח נבואי לצפות את העתיד להתרחש בכל שנות הגלות עד ימי הגאולה, אך מצד שני הוא בעל שפלות מוסרית כפי שבאה לידי ביטוי בסוף הפרשה בהצעה לשלוח את בנות מדיין להחטיא את ישראל בזנות. הרגע הזה משקף היטב מיהו ומהו.

ראשו בשמים אבל לבו במעמקי החטא.

וכך מסכמת המשנה באבות (ה, יט) והדברים נוראים:

כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע: עין טובה [שמח בחלקו ומפגין לאחרים], ורוח נמוכה [ענווה] ונפש שפלה [שליטה בתאוות] - מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה [מרירות וקנאה], ורוח גבוהה [גאוה], ונפש רחבה [תאוותנות] - מתלמידיו של בלעם הרשע.

רבן של ישראל, בעל אילת השחר מרן הגרא"ל לב שטיינמן זצוק"ל תמיד היה מלא שמחת חיים. ומה היה לו בעולם הזה? איזו דייסה עלובה, כשהוא ישן על מיטה ישנה, איזו הסתפקות. בגיל מאה הוא הרשה לעצמו כורסא, ומה היתה הכורסא שלו? כיוון שהוא כבר נחלש, הוא היה צריך להישען, עד אז הוא היה יושב בקצה המיטה בלי להישען. אז היה לו שרפרף, הוא שם אותו על המיטה כשרגליו לצד הקיר, והמושב שימש לו למשענת כשהוא ישב על המיטה. ככה הוא קיבל אהבה, זו היתה ה'כורסא' שלו בגיל 100-102.

והוא היה האדם המאושר ביותר בתבל. הוא חי ויתר ממאה שנים בתוך גן עדן של מידות טובות. ולכן הוא גם האריך ימים. כי כשיש מידות טובות, אין

מה שמוציא מהעולם, אין רקב עצמות מקנאה, אין את כל הדברים שמוציאים את האדם מן העולם. ויש דבר שצריך לתלות בכל ישיבה ובכל בית בסלון, מה שהיה מרגלא בפומיה של ר' אהרון לייב: נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי איש מוותר ומפסיד. רק מרוח.

כל החיים הוא ויתר וויתר. ומי שמוותר חי בתוך גן עדן של מידות טובות. הבריסקער רב שאל פעם בין קבלת שבת למעריב את בני הבית: אם מביטים על ילדים, ילדים תמיד שמחים ומאושרים, זורחים. ויש לשאול: למה הילדים כאלו שמחים? אז ענו לו: כי אין להם בעיות של בריאות, לא של פרנסה, אין להם משכנתא, אין להם גמ'חים. אז הוא אמר: אבל יש גם מבוגרים שמסודרים עם בריאות ועם פרנסה, עם ילדים, והם לא שמחים כמו הילדים? אז למה הילדים כל כך שמחים?

ענה הבריסקער רב: הקב"ה ברא את האדם שיהיה שמח, הוא לא ברא את האדם שיהיה עצוב. רק כשמתחילים מידות רעות - הוא הופך לעצוב. קנאה, תאוה, כבוד, כשמתחילות המידות הרעות - אז הוא מתחיל להיות עצוב, הוא נכנס לתוך גיהנום של מידות רעות. הגיהנום שהוא חפר לעצמו. ילד עוד לא נמצא בתוך זה, אצל ילד זה שטחי, גם הקנאה שלו היא שטחית, בין רגע היה, בין רגע זה חולף. זה לא אצלו במהות.

והראיה, שאנשים מבוגרים שחיים בגן עדן של מידות טובות, רואים עליהם שהם מאושרים כמו תינוק. אם נתבונן על ר' אהרון לייב בגיל מאה הוא היה מאושר כמו ילד. הוא לא התקלקל, הוא נשאר הלך ישר כמו שעשאו אלוקים. בגן עדן של מידות טובות. כך נראים כשיש מידות טובות!

כותב החפץ חיים: עיקר העבודה של האדם זה להיות מהטובים ולא להיות מהרעים. העולם מחולק לאנשים רעים ולאנשים טובים. אדם טוב זה אדם שמוציא מעצמו, מפרגן לשני, יש לו עין טובה, שמח בשמחתו של השני. המידות הרעות, הן אלו שמוציאות את האדם מן העולם. לכל אדם יש לו בחירה האם לחיות בתוך הגיהנום של בלעם הרשע, או בתוך הגן עדן של המידות הטובות של אברהם אבינו.

אם כן, אברהם אבינו ובלעם מסמלים שתי אסכולות, שני בתי מדרש לחיים; בעוד שאברהם הוא אבי המידות הטובות, הוא שמח בחלקו ומבקש רחמים אפילו על אנשי סדום הרשעים, הוא נוהג בצניעות ואינו מכיר אפילו ביופייה של אשתו כדבריו: "הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יָפֶת מְרָאָה אֶת־". לעומתו, בלעם הוא אבי המידות הרעות, הוא מבקש לקלל אומה ישרה שלא עשתה רע ומציע לפתות את בנות מדיין במחנה ישראל.

והשאלה העצומה שכל אחד אמור לעוקה היא: כיצד אפשר להיות בו זמנית "יודע דעת עליון" וגם 'אבי המידות הרעות'?

הדיון בנושא חשוב מכיוון שחז"ל סברו שבלעם הוא דמות נצחית. לא מדובר רק באדם חולף, אלא בתופעה פסיכולוגית המצויה בלב כולנו של פיצול בין הידע אודות מה שנכון לעשות ובין הקושי להתאים את הדברים למעשה בפועל. וחז"ל עונים על שאלה זו ומסבירים:

ישנן שתי דרכים לחיות את החיים:

או שאני עומד במרכז או שהקב"ה עומד במרכז.

כל עוד מרכז החיים הוא אני, גם לימוד רוחני נעלה לא יעזור. שכן כל הלימוד יתועל כדי לבנות את עצמי. אני לא רק נהנה מהחיים, אלא גם יצור רוחני שנהנה משיעור טוב. הכרת האלוקות הופכת להיות עוד צעד בבניית האגו שלי. ומכאן קצרה הדרך להמשך התדרדרות בהנאות ותענוגים אחרים.

הדרך היחידה להתמודד עם המידות הרעות, היא כאשר מעמידים את האלוקים במרכז: תחושת ה"ביטול" והתמסרות לדרך ה', ממלאת את האדם בענוה. הוא מבין שכל מה שהשיג היה בזכות הבחירה של האלוקים בו. ה"ביטול" הוא גם מכשיר רב עוצמה כנגד התאוה, משום שהאדם חי בתחושת יראה ש"הנה ה' ניצב עליו ומלוא כל הארץ כבודו ומבית עליו". וה"ביטול" הוא התרופה הטובה ביותר כנגד הקנאה, משום שהאדם חי בתחושה ברורה שהאלוקים בחר בו והעניק לו כוחות כדי לבצע את השליחות הייחודית שלו, שנוצר בו משהו שאין באחרים, ולכן אין לו מה לקנא באחרים

רק צייתנות לרצון ה' מתוך תחושת "ביטול" עמוקה, מתוך העמדת האלוקים במרכז, יכולה לשמש מגן כנגד הקריסה הרגשית. ובלעם לא היה שם. הוא לא התכוון לרגע אחד להפוך את העבודת אלוקים לתכלית חיו.

נסכם את הרעיון עם וארט חריף: מספרים על חסיד שפגש פילוסוף. הם ניסו להבין את ההבדל ביניהם: הרי שניהם עוסקים כל היום בחקירת האלוקים? אמר החסיד כך: אני חושב כל היום על עצמי ואתה חושב כל היום על הקב"ה. לפני שאיש הרוח הספיק להתפעל מהמחמאה, הסביר החסיד כך: נקודת המוצא שלי היא שהאלוקים קיים, לכן אני עסוק מבוקר עד ערב בשאלה כיצד אני קיים? כיצד ישנו מקום למציאות שפלה כמוני? נקודת המוצא שלך היא הפוכה: אתה קיים, ואחר כך אתה מנסה להבין איך להכניס את האלוקים בתוך המציאות הקיימת שלך...

(נערך משיעורו של הרב שניאור אשכנזי)

לע"נ אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתון ז"ל
ולב"ע ב' טבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' יחזקאל ב"ר נסים מזרחי ז"ל
ולב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.